

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining turizmni rivojlantirishga oid qarorlari, 2022.
2. UNTourism. Tourism Development Report, 2023.
3. WTTC. Travel & Tourism Economic Impact, 2022.
4. Sharipov B. O‘zbekistonda turizmni rivojlantirish istiqbollari, 2021.

Elchin RO‘ZIQULOV,
Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti stajor-o‘qituvchisi

RAQAMLI PLATFORMALAR ASOSIDA O‘ZBEKISTON TURIZM XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI

***Annotatsiya.** Raqamli platformalardan foydalanish turizm xizmatlari samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur tezisdagi O‘zbekistonda turizm sohasida raqamli texnologiyalar va onlayn platformalarni joriy etish orqali xizmatlar sifati, turistlar uchun qulaylik hamda soha raqobatbardoshligini oshirish masalalari yoritilgan.*

***Kalit so‘zlar:** raqamli platforma, turizm, onlayn xizmatlar, innovatsiya, raqamlashtirish, turizm xizmatlari, samaradorlik, elektron turizm.*

***Аннотация.** Использование цифровых платформ играет важную роль в повышении эффективности туристических услуг. В данной тезисной работе рассматриваются вопросы повышения качества услуг, удобства для туристов и конкурентоспособности туристической отрасли Узбекистана посредством внедрения цифровых технологий и онлайн-платформ.*

***Ключевые слова:** цифровая платформа, туризм, онлайн-услуги, инновации, цифровизация, туристические услуги, эффективность, электронный туризм.*

***Abstract.** The use of digital platforms plays an important role in improving the efficiency of tourism services. This thesis discusses the issues of enhancing service quality, tourist convenience, and competitiveness of Uzbekistan’s tourism sector through the implementation of digital technologies and online platforms.*

***Keywords:** digital platform, tourism, online services, innovation, digitalization, tourism services, efficiency, e-tourism.*

Bugungi kunda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi turizm sohasida xizmatlar sifatini oshirish va samaradorlikni ta’minlashda muhim omil bo‘lib xizmat qilmoqda. Raqamli platformalar orqali mehmonxona bron qilish, elektron to‘lovlar, onlayn gid xizmatlari va mobil ilovalardan foydalanish turistlar uchun qulaylik yaratib, xizmat ko‘rsatish jarayonlarini tezlashtirmoqda¹⁸³.

Jahon Turizm Tashkiloti (UNWTO) ma’lumotlariga ko‘ra, xalqaro turistlarning asosiy qismi sayohatlarni rejalashtirishda raqamli platformalardan foydalanadi¹⁸⁴. Shu sababli turizm sohasini raqamlashtirish davlatlarning xalqaro turizm bozoridagi raqobatbardoshligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

¹⁸³ Qudratov G., Pardayev M. *Turizm iqtisodiyoti*. – Toshkent: “Iqtisodiyot”, 2021. – 115-b.

¹⁸⁴ United Nations World Tourism Organization (UNWTO). *Tourism and Digital Transformation Report*. – Madrid, 2024. – URL: <https://www.unwto.org/> (murojaat qilingan sana: 06.05.2026).

O‘zbekistonda ham turizm xizmatlarini raqamlashtirishga katta e‘tibor qaratilmoqda. Elektron vizalar tizimi, onlayn bron qilish xizmatlari va mobil platformalarning rivojlanishi turistlar oqimini oshirishga xizmat qilmoqda. Statistika agentligi ma‘lumotlariga ko‘ra, 2024-yilda O‘zbekistonga tashrif buyurgan xorijiy turistlar soni 8 million nafardan oshgan¹⁸⁵.

Shu jihatdan, raqamli platformalar asosida turizm xizmatlari samaradorligini oshirish, zamonaviy innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish va xizmatlar sifatini takomillashtirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Bugungi kunda raqamli platformalar turizm xizmatlarini tashkil etish va boshqarishda muhim vositaga aylanmoqda. Turizm sohasida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish xizmatlar tezkorligini oshirish, turistlar uchun qulaylik yaratish hamda xizmat ko‘rsatish xarajatlarini kamaytirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, onlayn bron qilish tizimlari, elektron to‘lov xizmatlari, mobil ilovalar va raqamli marketing vositalari turizm xizmatlari samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda¹⁸⁶.

Jahon Turizm Tashkiloti (UNWTO) ma‘lumotlariga ko‘ra, 2024-yilda xalqaro turistlarning 72 foizi mehmonxona va transport xizmatlarini onlayn platformalar orqali bron qilgan¹⁸⁷. Shuningdek, global turizm bozorida elektron turizm xizmatlari hajmi 2024-yilda 800 milliard AQSH dollaridan oshgan bo‘lib, ushbu ko‘rsatkich yil sayin ortib bormoqda¹⁸⁸. Bu esa raqamli platformalarning turizm iqtisodiyotidagi o‘rni tobora kuchayib borayotganini ko‘rsatadi.

O‘zbekistonda ham turizm sohasini raqamlashtirish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, elektron vizalar tizimining joriy etilishi, mehmonxonalarini onlayn ro‘yxatdan o‘tkazish tizimi, elektron to‘lov xizmatlari va milliy turizm platformalarining faoliyati turistlar uchun qulaylik yaratmoqda. Statistika agentligi ma‘lumotlariga ko‘ra, 2024-yilda O‘zbekistonga tashrif buyurgan xorijiy turistlar soni 8,2 million nafarga yetgan bo‘lib, bu 2023-yilga nisbatan 18 foizga ko‘pdir¹⁸⁹. Turizm xizmatlari eksportidan tushgan daromad esa 3,5 milliard AQSH dollarini tashkil etgan¹⁹⁰.

Raqamli platformalar yordamida xizmat ko‘rsatish samaradorligini oshirish mehmonxona biznesida ham muhim natijalarni bermoqda. Booking.com, Airbnb va Expedia kabi xalqaro platformalar orqali O‘zbekistondagi mehmonxona va hostel xizmatlari xalqaro bozorlarga chiqish imkoniyatiga ega bo‘ldi. Natijada, mehmonxonalar bandlik darajasi va xizmatlardan tushadigan daromadlar oshmoqda. 2024-yilda mamlakatdagi joylashtirish vositalari soni 6 mingdan oshgan bo‘lib,

¹⁸⁵ O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. – URL: <https://stat.uz/> (murojaat qilingan sana: 06.05.2026).

¹⁸⁶ Qudratov G., Pardayev M. *Turizm iqtisodiyoti*. – Toshkent: “Iqtisodiyot”, 2021. – 132-b.

¹⁸⁷ United Nations World Tourism Organization (UNWTO). *Tourism and Digital Transformation Report*. – Madrid, 2024. – URL: <https://www.unwto.org/> (murojaat qilingan sana: 06.05.2026).

¹⁸⁸ World Travel & Tourism Council (WTTC). *Economic Impact Report 2024*. – London, 2024. – URL: <https://wttc.org/> (murojaat qilingan sana: 06.05.2026).

¹⁸⁹ O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. – URL: <https://stat.uz/> (murojaat qilingan sana: 06.05.2026).

¹⁹⁰ O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasi ma‘lumotlari. – URL: <https://gov.uz/tourism/> (murojaat qilingan sana: 06.05.2026).

ularda ko‘rsatilgan xizmatlar hajmi sezilarli darajada ko‘paygan¹⁹¹.

Turizm xizmatlarida raqamli marketing texnologiyalaridan foydalanish ham turistlar oqimini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Ijtimoiy tarmoqlar, mobil reklama, virtual turlar va sun‘iy intellekt asosidagi tavsiyalar tizimi turistlarning sayohat qarorlariga bevosita ta‘sir ko‘rsatmoqda. Google Travel va TripAdvisor kabi platformalarda O‘zbekistonning tarixiy shaharlari va turistik obyektlari haqidagi ma‘lumotlarning keng tarqalishi mamlakatning xalqaro imijini yaxshilashga xizmat qilmoqda¹⁹².

Shuningdek, “aqlli turizm” texnologiyalarini joriy etish turizm infratuzilmasining samaradorligini oshirishga imkon bermoqda. Elektron xaritalar, QR-kodli axborot tizimlari, raqamli gid xizmatlari va mobil navigatsiya dasturlari turistlarga qulay va xavfsiz xizmat ko‘rsatishni ta‘minlaydi. Bu esa turistlarning vaqt va xarajatlarini kamaytirish bilan birga, xizmat ko‘rsatish sifati oshishiga olib keladi¹⁹³.

Turizm sohasini raqamlashtirish iqtisodiy samaradorlikni ham oshirmoqda. Jahon banki ma‘lumotlariga ko‘ra, raqamli texnologiyalarni joriy etgan turizm korxonalarida xizmat ko‘rsatish unumdorligi o‘rtacha 25–30 foizga oshadi¹⁹⁴. Shu bilan birga, elektron xizmatlar korrupsiya va ortiqcha byurokratik jarayonlarni qisqartirishga xizmat qiladi. O‘zbekistonda “E-mehmon” tizimining joriy etilishi mehmonlarni ro‘yxatga olish jarayonini avtomatlashtirib, vaqt sarfini sezilarli kamaytirdi.

Raqamli platformalar asosida turizm xizmatlari samaradorligini oshirishda kadrlar salohiyati va IT infratuzilmasining rivojlanganligi ham muhim omil hisoblanadi. Turizm sohasida faoliyat yurituvchi korxonalar uchun raqamli ko‘nikmalarga ega mutaxassislarini tayyorlash, elektron tijorat va internet marketing texnologiyalaridan samarali foydalanish zamonaviy turizm bozorida raqobatbardoshlikni ta‘minlaydi. Shu sababli davlat tomonidan turizmni raqamlashtirish bo‘yicha dasturlarni qo‘llab-quvvatlash va innovatsion startaplarni rag‘batlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, raqamli platformalarni turizm xizmatlariga keng joriy etish xizmatlar sifati va tezkorligini oshirish, turistlar oqimini ko‘paytirish, xizmatlar eksportini kengaytirish hamda mamlakatning xalqaro turizm bozorida raqobatbardoshligini mustahkamlashda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Raqamli platformalarni turizm sohasiga keng joriy etish O‘zbekistonda turizm xizmatlari samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish xizmatlar tezkorligi va sifati oshishiga, turistlar uchun qulay sharoit yaratilishiga hamda turizm korxonalarining raqobatbardoshligi kuchayishiga xizmat qilmoqda.

Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, onlayn bron qilish tizimlari, elektron to‘lov xizmatlari, mobil ilovalar va raqamli marketing vositalarining rivojlanishi turistlar

¹⁹¹ O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasi. *Turizm statistikasi 2024*. – Toshkent, 2025.

¹⁹² World Economic Forum. *Digital Transformation in Tourism Industry Report 2024*. – Geneva, 2024. – URL: <https://www.weforum.org/> (murojaat qilingan sana: 06.05.2026).

¹⁹³ Birjakov M.B. *Основы туризма*. – Москва: Герда, 2019. – С. 214.

¹⁹⁴ World Bank Group. *Digital Development Overview 2024*. – Washington, 2024. – URL: <https://www.worldbank.org/> (murojaat qilingan sana: 06.05.2026).

oqimini ko'paytirish va turizm xizmatlari eksporti hajmini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shuningdek, raqamli platformalar orqali xizmat ko'rsatish xarajatlari kamayib, boshqaruv samaradorligi ortmoqda.

O'zbekistonda elektron vizalar tizimi, "E-mehmon" platformasi va milliy turizm portallarining joriy etilishi turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilishga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Kelgusida sun'iy intellekt, "big data" va elektron tijorat texnologiyalarini turizm xizmatlariga keng tatbiq etish orqali sohaning iqtisodiy samaradorligini yanada oshirish mumkin.

Shu sababli turizm sohasida raqamlashtirish jarayonlarini jadallashtirish, zamonaviy IT infratuzilmasini rivojlantirish hamda raqamli ko'nikmalarga ega mutaxassislarni tayyorlash mamlakat turizm tarmog'ining barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Muxammadamin MAMANOV,
Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti o'qituvchisi,
Azizaxon ABDUPATTOXOVA,
Toshkent davlat sharqshunoslik universitet talabasi

MILLIY TURIZM RIVOJLANISHINING USTUVOR YO'NALISHLARI VA BOZOR TARKIBIDAGI O'ZGARISHLAR

Annotatsiya. Mazkur maqola O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini tahlil qilishga bag'ishlangan. Maqolada madaniy-tarixiy turizm, ekoturizm va agroturizm, ziyorat turizmi, sanoat, geologik va ilmiy kabi yangi turizm turlari, tibbiy va ta'lim turizmi, turizm infratuzilmasini rivojlantirish, investitsiyalarni jalb qilish, raqamlashtirish va marketing masalalari batafsil yoritilgan. Shuningdek, sohadagi asosiy muammolar – hududlar o'rtasidagi nomutanosiblik, raqamli to'lov tizimlarining yetarlicha rivojlanmaganligi, malakali kadrlar yetishmasligi va ularning yechimlari tahlil qilinadi. Maqola "O'zbekiston – 2030" strategiyasi va so'nggi yillardagi normativ-huquqiy hujjatlarga asoslangan holda, turizm sohasining iqtisodiyotdagi o'rnini mustahkamlash va xalqaro miqyosdagi raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha tavsiyalar bilan yakunlanadi.

Kalit so'zlar: O'zbekiston, turizm sohasi, madaniy-tarixiy meros, ekoturizm, ziyorat turizmi, turizm infratuzilmasi, raqamlashtirish, yangi turizm turlari, "O'zbekiston – 2030" strategiyasi.

Аннотация. Данная статья посвящена анализу приоритетных направлений развития туризма в Узбекистане. В статье подробно рассматриваются культурно-исторический туризм, экотуризм и агротуризм, паломнический туризм, новые виды туризма (промышленный, геологический, научный), медицинский и образовательный туризм, вопросы развития туристской инфраструктуры, привлечения инвестиций, цифровизации и маркетинга. Также анализируются основные проблемы отрасли – диспропорция в развитии регионов, недостаточное развитие цифровых платёжных систем, дефицит квалифицированных кадров – и предлагаются пути их решения. Статья основана на стратегии "Узбекистан – 2030" и последних нормативно-правовых актах. В заключении даны рекомендации по укреплению роли туризма в экономике и повышению его международной конкурентоспособности.

Ключевые слова: Узбекистан, сфера туризма, культурно-историческое наследие, экотуризм, паломнический туризм, туристская инфраструктура, цифровизация, новые